

bulgarian viesti

Suomi-Bulgaria –seuran jäsenlehti

4-2019

Tilinumero:

FI63 8000 1900 2809 43 (Danske Bank)

Viite: 20200

Käytä viitenumeroa maksaessasi jäsenmaksusi. Jos maksat muulta kuin omalta tililtäsi, merkitse viestikenttään nimesi.

Jäsenrekisteri:

Maija Boshkov

maija.boshkov@outlook.com,
puh. 0400 445 481

Ilmoitathan, jos yhteystietosi muuttuvat

Toimitus:

Ilkko Suvilehto, vastaava päätoimittaja
bgtoimitus@yahoo.com

Maj-Lis Lehessalo, taitto

puh. 0400 900433

mikki@lehessalo.com

Toimitusta avustaa lisäksi taitava joukko
freelancereita

Painopaikka: Grano, Helsinki 2019

SISÄLTÖ

3. Hyvää kannattaa odottaa, päätoimittaja Ilkko Suvilehto
4. Kristillinen vakaumus yhdistää Suomessa asuvia romaneja, puheenjohtaja Tapani Salonen
5. Krastev, EU ja Itä-Euroopan pettymys, Ritva Särkisilta
7. Olga Shehanova-Shishkovan näyttelyn avajaiset Tsekin lähetystössä, Mikki Lehessalo
8. The Lady in Violet – taiteilija taulun takaa, Mikki Lehessalo
11. Uuden oppaan lähtö Bulgariaan on tutkimusmatka, Tapani Salonen
13. Mysteerikuoro Helsingissä, Mikki Lehessalo
15. Elämäni seikkailu – yli 1100 kilometriä moottoripyörällä Bulgariassa, Annika/Travelloverblog.fi
20. Bulgarialaisia makumuistoja verestämään, Ritva Särkisilta
21. Lapsi- ja nuorisokuoro Katajanmarjat, Laura Antila
24. Pochivka-monumentti, Mikki Lehessalo
26. Osastojen osoitteet

Tekijänimin julkaistut artikkelit edustavat kirjoittajiensa näkemyksiä. Toimitus pidättää itsellään oikeuden lyhentää ja muokata artikkeleita kirjoittajan suostumuksella. Kuvat kirjoittajan ellei erikseen mainita.

Kansi: Suomessa 1930-luvulla vaikuttanut bulgarialaistaiteilija ja diplomaatin vaimo Olga Shehanova-Shishkova.

Hyvää kannattaa odottaa

Nautin suuresti seuramme jäsenen, uskontotieteen dosentti Teuvo Laitilan luennosta, joka pidettiin Töölön kirjastossa 16.5.2019. Luennon aiheena oli tuolloin ”Lopullinen ratkaisu ja Bulgarian juutalaiset”. Esiintyjä ei pelännyt antautua älyllisiin pohdintoihin syy-seuraussuhteista. Kysyin esimerkiksi, miksi juutalaisiin suhtauduttiin eri lailla Bulgariassa ja Romaniassa Toisen maailmansodan aikana. Otin vertailuun mukaan myös Serbian ja Kreikan. Laitila lisäsi myös Ukrainan vertailuun. Kuuntelijoita oli paikalla 19 kpl ja tilaisuudesta tiedotettiin myös Holokaustin uhrien muisto ry:n ja Ystävyyssseurojen liiton nettisivuilla.

Odotan innolla Laitilan seuraavaa luentoa Töölön kirjastossa 16.4.2020. Tällä kertaa aiheena ovat Bulgarian muslimit. Luento on osa laadukasta Studia Danubia – luentosarjaa, jossa mm. Suomi-Romania-seura ja Suomi-Bulgaria-seura tekevät yhteistyötä.

Seuramme jäsenen Maj-Lis Lehessalon järjestämällä Bulgarian kiertomatkoilla pääsin tutustumaan Kardzhalin ja Shumenin alueisiin, joissa on paljon turkkilaisperäistä muslimiväestöä. Erityisesti Kardzhalin alue ympäröivine vuoristomaisemineen teki minuun lähtemättömän vaikutuksen. Välillä minusta tuntui, etten ole Bulgariassa. Jopa vain parin talon vuoristokylissä saattoi olla useammat islamilaiset rukoustornit. Olen käsittänyt, että Turkin valtio on myöntänyt bulgarianturkkilaisille avokätisesti lainoja syrjäseuduillakin sijaitsevien talojensa kunnostamiseen. Käydessäni v. 2014 Kardzhalin kaupunginkirjastossa löysin turkinkielellä vain kaksi pientä kirjahyllyä, joissa oli lähinnä vanhoja romaanikirjoja. Kaikki modernimpi kirjallisuus loisti poissaolollaan. Kun kysyin asiasta kirjastovirkailijoilta, he katsoivat minua hieman epäluuloisesti. Toisaalta, kun huomioidaan, kuinka erilainen on bulgarialaisten ja bulgarianturkkilaisten historianäkemys, niin en ihmettele keskinäisiä pinnanalaisia jännitteitä. Kardzhalin kaupungin nimen alkuperästäkin kansallisuudet ovat keskenään täysin eri mieltä. Jos oletetaan, että kaupunki on nimetty Kirca Ali -nimisen miehen mukaan, niin se joka on toisille julma maantierosvo, on toisille oikean uskon puolesta kuollut soturi ja saarnamies, jonka hautakivi on ydinkeskustassa sijaitsevan, hyvin hoidetun moskeijan pihassa.

Ilkko Suvilehto

Kristillinen vakaumus yhdistää Suomessa asuvia romaneja

Bulgarialainen diplomi-insinööri Lidia Gripenberg jätti insinöörin työt ja matkapuhe-
linalan. Hän ryhtyi tutkimaan romanien vuorovaikutusta. Hiljattain julkistettu väitös-
kirja *THEY LOOK ME IN THE EYES AND I SMILE AND THEN WE KNOW - The Interaction
of Finnish Roma and East European Roma in Finland* on herättänyt kiinnostusta.

Väitöstilaisuus järjestettiin syyskuun lopulla.

Gripenberg teki uraa tietotekniikan parissa Soneralla ja Nokialla, mutta kaipasi ihmis-
läheisempään ammattiin. Hän suoritti opinnot Diakonia-ammattikorkeakoulussa ja
valmistuttuaan aloitti romanien ohjaajana päiväkeskuksessa.

Gripenberg toimi kerran tulkkina suomalaisen helluntaiseurakunnan romaniryhmän
evankeliointimatalla Bulgariassa. Yhteistyöstä kumpusi aihe väitöskirjalle: Millaisia
yhteyksiä suomalaisilla romaneilla on Itä-Euroopan romaneihin?

Gripenbergin tutkimuksen valossa voidaan sanoa, että kristillinen vakaumus on
yleisin yhdistävä tekijä Suomen romanien ja Suomeen tulleiden Itä-Euroopan roma-
nien välillä. Romanien keskinäinen yhteys on tukenut merkittävällä tavalla suoma-
laiseen yhteiskuntaan sopeutumista.

Yhteyksiä Suomen romanien ja varsinkin Bulgarian ja Romanian romanien välille on
rakennettu rautaesiripun murtumisen jälkeen vuodesta 1989 erityisesti helluntai-
herätyksessä toimivien romanien välityksellä. Kristillinen vakaumus onkin väitöskir-
jan mukaan tärkein romaneja yhdistävä tekijä. Se on avannut paitsi merkittävän
vuorovaikutuksen väylän myös keinon yksittäisille romaniperheille antaa humanitaa-
rista apua Itä-Euroopasta tulleille romaneille.

Bulgarian romanit eivät muodosta yhtenäistä ryhmää. Seitsemän miljoonan
asukkaan Bulgariassa on 700 000 romania, jotka puhuvat pariakymmentä toisistaan
poikkeavaa murretta. Tämä vaikeuttaa romanilasten koulun aloittamista, koska osa
lapsista puhuu äidinkielenään jotain romanikielen murretta eikä bulgariaa. EU:n
koulutusrahaston tuella on järjestetty esiopetusta, jotta valtaväestön kieli tulisi
tutuksi.

Köyhyys on kuitenkin suurin este koulutien aloittamiselle. Jos ei ole rahaa hankkia
vaatteita, reppua ja kirjoja, lapsi lähetetään koulun sijasta suoraan töihin. Suomalai-
set romanit ovat aloittaneet Sredetsin alueella romanilasten varustamisprojektin
helpottamaan koulun aloittamista. Perheille annetaan ruoka-apua ja lapset saavat
tarvitsemansa koulutarvikkeet. Apu jatkuu vain, jos lapsi jatkaa koulunkäyntiä eikä
pujahda työelämään. Suomalaisten romanien antaman avun piirissä on sata
romanilasta.

Tapani Salonen

Lähteet: Helsingin Sanomat 23.9.2019, Yliopisto-lehti 07/19

Krastev, EU ja Itä-Euroopan pettymys

Berliinin muurin murtumisesta alkanut länsimaisen demokratian ylivallan aikakausi on päättynyt. Itäinen Keski-Eurooppa ei enää halua olla kuin länsi. Näin summaa YLE:n kirjeenvaihtaja **Suvi Turtiainen** bulgarialaisen politiikantutkijan Ivan Krastevin ajatuksia haastattelussa.

Turtiainen kutsuu Krastevia Eurooppa-ajattelijaksi ja aiheesta. Krastev vetää Sofiassa sijaitsevaa politiikan tutkimuskeskusta (Centre for Liberal Strategies), toimii tutkijana wieniläisessä IWM-instituutissa (Institute of Human Sciences) ja berliiniläisessä Robert Bosch Säätiössä. Mutta erityisesti hänet tunnetaan kahdesta Euroopassa ja maailmassa kiinnostusta herättäneestä EU:n viime vuosien kehitystä käsittelevästä kirjasta. *After Europe* (2017) kertoo erityisesti maahanmuutosta ja populisminnoususta, tänä syksynä julkaistu, yhdessä yhdysvaltalaisen Stephen Holmesin kanssa kirjoitettu *The Light that Failed* sitä, miten 1989 alkanut kapitalismiin perustuvan liberaalin demokratian ylivallan

aika on kirjoittajien mukaan ohi. Vahvoilla ovat nyt itsevaltaiset, demokratiaa tallaat johtajat Budapestista Pekingiin, kuten Turtiainen kirjoittaa.

Vauraus jäi tulematta

– Tulevaisuuden nähtiin 1989 olevan länsi. Vielä konkreettisemmin tulevaisuus oli sitä, mitä Länsi-Saksa oli. Vaurautta, demokratiaa ja vapautta. Siksi vuoden 1989 itäeurooppalaiset vallankumoukselliset halusivat lännen ja länteen, Krastev näki. Tämä havainnollistui mm. Bulgarian lähetystön Helsingissä esittämässä, bulgarialaista nuorisoa vallanvaihdoksen tienoilla kuvaavassa Victor Chouchkovin (Виктор Чучков) Tilt-filmissä.

Vallanvaihdosta alkoi aikakausi, jota Krastev nimittää imitoinnin eli jäljittelyn ajanjaksoksi. Itäeurooppalaiset alkoivat imitoida lännestä valtiojärjestystä, markkinoita ja elintapoja. Lännen ja sen edustaman liberaalin demokratian imitoinnin katsottiin riittävän, syvempään omaksumiseen ei nähty tarvetta.

Muutos kapitalismiin oli 1990-luvulla ollut monille raju ja köyhät olivat jääneet jalkoihin. Länsimaisille firmoille oli ollut kätevää, ettei itäisiin EU-maihin tullut samoja kalliita työläisten oikeuksia kuin lännessä oli. Viestiksi ymmärrettiin, etteivät itäiset maat voi saavuttaa samoja hyvinvointivaltion elementtejä, joita lännessä oli. Ja juuri niitä itäeurooppalaiset lännestä kaipasivat. Ihmiset tunsivat ja tuntevat itsensä petetyiksi.

Nationalismi ja konservatiiviset arvot

Puolassa oikeistonationalistinen Laki ja oikeus -valtapuolue on alkanut kuroa umpeen elintasokuilua. Suuret lapsilisät ja muut sosiaaliedut ovat tärkeä syy puolueen suosioon. Puolue on yhdistänyt nationalismia ja vasemmistolaista tukipolitiikka. Unkari ja Puola ovat länsimaisille vaikeita siksi, että ne ovat tuoneet nationalistisen politiikan jälleen osaksi valtavirtaa. Kehitys sotii sitä ideaa vastaan, että entisen itäblokin maista olisi tullut lännen kaltaisia.

Eikä kysymys kuulu, miksi nationalismi on taas vahvistunut vaan, katosiko nationalismi koskaan, Krastev sanoo. Hänen mukaansa itäisen Keski-Euroopan nationalismi oli vain hiljennetty 2000-luvulle asti. Syynä olivat Jugoslavian hajoamissodat. Nationalismi yhdistettiin paitsi julmiin sotiin, myös serbijohtaja Miloševićiin, entiseen kommunistiin, jota Orbán ja Kaczyński vieroksuivat aatteellisista syistä eivätkä halunneet tulla liitetyiksi siihen mitenkään.

Lännessä halveksinnan kohde

Vaikka hetken aikaa oli näyttänyt siltä, että länsimaistuminen oli ainoa vaihtoehto, Krastevin ja Holmesin mukaan tämä on nyt ohi. He katsovat, että liberaali demokratia ei onnistunut näkemään sitä, että ihmisluontoon kuuluu vaihtoehtojen kaipuu. Ironista kyllä, liberalismiin kuuluu vapaus valita, mutta ajatus liberaalin demokratian ylivallassa ei jättänyt tilaa valinnanvapaudelle. Nyt 30 vuotta Euroopan vallankumousten jälkeen ne maat, jotka vielä 1989 innokkaasti imivät vaikutteita lännestä, halveksivat heidän mukaansa länttä.

Jää miettimään, mitä kaikkea on haluttu siis valita toisin? Unkarin ja Puolan esimerkeistä voi päätellä että ainakin venäläismallisia konservatiivisia arvoja ja nationalismia. Toisaalta lännessä kuilun ei nähdä syntyneen pelkästään nationalismin ja konservatismen vuoksi, vaan myös oikeusvaltioperiaatteiden ja lehdistövapauden puuttumisen sekä korruption vuoksi, johon kaiken lisäksi epäillään käytettävän EU-tukia. Mutta oma näkökulmahan lännessä tunnetaan, kiinnostavaa tässä on kuulla se toinen ja sisältäpäin nähtynä.

Jos Krastevin kirjat kiinnostavat, *After Europe* löytyy luettavaksi pääkaupunkiseudun kirjastojen Helmet.fi-järjestelmän kautta. Ja sen toisenkin tilaamista voi ehdottaa.

Ritva Särkisilta

Suvi Turtiaisen haastattelu luettavissa Yle:n sivuilta <https://yle.fi/uutiset/3-11044133>

Olga Shehanova-Shishkovan näyttelyn avajaiset Tsekin lähetystössä

Vasemmalta: Tsekin suurlähettiläs Ivan Jukl, Bulgarian suurlähettiläs Martin Ivanov, suurlähettiläs Heikki Latvaselle ja Targovishten taidegallerian, josta suurin osa tauluista oli johtaja Plamen Prodanov

Avajaispuheessaan suurlähettiläs Martin Ivanov valaisi hieman näyttelyn taustaa:

”Ensimmäisen kerran kuulin Olga Shehanova-Shishkovasta tasan vuosi sitten, kiitos suurlähettiläs Heikki Latvaselle, joka työskenteli Suomen suurlähetystössä Sofiassa 1960-luvulla. Hän kertoi Shehanovan näyttelyistä Helsingissä, Tampereella, Porissa ja Viipurissa sekä hänen kontakteistaan Suomen kulttuuri- ja poliittiseen eliittiin toisen maailmansodan aattona. Opin tietämään hänen intohimostaan musiikkiin ja Bulgarian folkloreen. Ei ole satumaa, että nykyään taidekriitikot ovat kuvanneet hänen töitään ’lähes tuntemattomiksi’ suurelle yleisölle. Seuraavina kuukausina Anelia Nikolaevan ja myöhemmin Georgeta Nazarskan avulla kuva ensimmäisestä Bulgarian naistaidemaalariasta vihdoinkin sai ympärilleen lihaa ja verta. Tästä sain idean tuoda takaisin, 80 vuotta myöhemmin, joitakin Olga Shehanova-Shishkovan töitä Helsinkiin.”

Mikki Lehessalo

The Lady in Violet – taiteilija taulun takaa

Olga syntyi heinäkuun 16 päivänä 1895 Plovdivissa varakkaille ja sivistyneille vanhemmille, Petko Shahanoville ja Evgenia Annenkovalle. Isä toimi fyysikkona ja matemaattisten aineiden opettajana useassa Bulgarian lukiossa. Äiti oli syntyjään venäläistä sotilassukua ja erittäin taitava pianisti. Venäläinen kulttuuri ja kieli olivat keskeisessä osassa perheen tyttärien opetuksessa. Olga, perheen keskimäinen, kasvoi Plovdivissa ja kävi paikallisen tyttöjen lukion. Olga valmistui Sofian valtion taidekoulusta 1920, jonka jälkeen hän toimi taideopettajana opettajien valmistavassa koulussa viisi vuotta. Hän hallitsi sujuvasti venäjän, ranskan ja saksan kielet.

1920-luvulla hän avioitui targovishtelaisen tohtori Georgi Shishkovin kanssa, joka toimi mm. Bulgarian pääkonsulaatin sihteerinä Riassa, Helsingissä ja Kölnissä. Olgan tutustuttua Sofian venäläisen siirtokunnan Tatjana ja Zina Kirkoviin, jotka olivat näkemyksiltään feministejä, myös Olga liittyi Bulgarian Naisten yliopiston yhdistykseen (BAUW). Olгаа ja sisaruksia yhdisti alkuaan rakkaus musiikkiin.

Opetustyön jälkeen Olga jättäytyi freelanceriksi, jolloin hän työskenteli kahdella taidेरintamalla: maalaukset ja käytännön taidetta hopeisten muotikorujen valmistamisessa.

Maalaukset olivat yleensä idyllisiä (maisemat), sisätilakuvaukset taas romanttisia. Hän käytti pääasiassa puhtaita sekoittamattomia öljyvärejä lisäten värejä kerros kerrokselta välillä paksujakin. Olga maalasi mielellään ulkona kesäisin ja syksyisin esim. Pazardzhikissä, Samokovissa ja Rila-vuoristossa. Aina kun hän maalasi ulkona, hänen mielikulkuneuvonsa oli polkupyörä.

Hänen taiteensa otettiin hyvin vastaan ja kriitikot antoivat positiivisia lausuntoja mikä auttoi hänen taulujensa myynnissä. Hänen ensimmäinen oma näyttelynsä Bulgariassa oli vuonna 1935 ja se sai hyvän vastaanoton.

1930-luvulla Naisten Taidejaosto, johon Olga oli liittynyt 1928, laajensi kansallista toimintaansa järjestämällä näyttelyitä Belgradissa ja Zagrebissa Jugoslavian Naisten Yliopiston yhdistyksen kutsusta. Näihin näyttelyihin Shehanova antoi kaksi maisemamaalausta, jotka oli tehnyt Suomessa.

Vuonna 1937 Georgi Shishkov sai diplomaattiviran Suomeen, maahan johon Olgalla oli ollut jo pitkään yhteyksiä. Lapsena hän vieraili setänsä Pavel Annenkovin luona, Ilja Repinin naapuri, jonka huvila Karjalassa oli venäläisten vallankumousmielisten taiteilijoiden tapaamispaikka.

Suomessa Olga hyödynsi myös miehensä ammatillisia yhteyksiä – tasavallan presidentti ja hallituksen ministereitä, esimerkiksi – mutta hän rakensi vähitellen myös omaa verkostoaan setänsä ja Ilja Repinin tuttavuuksien avulla. Helsingissä hänet esiteltiin Kurpanoffien perheelle jonka isäntä, Leonid E. Kurpanoff, oli suunnittelija ja käytännön taiteilija ja Venäjän taiteilijat Suomessa -yhdistyksen puheenjohtaja. Hänen puolisonsa Olga Holmström-Kurpanoff oli Pietarilaisen Fabergén kultasepän tytär. Kurpanoffit asuivat useita vuosia Turussa ja esittelivät Shehanovalle paikallisia taiteilijoita ja galleristeja.

Helsingissä Olga elvytti yhteyksiään kahdella rintamalla: kansanperinne ja naisten liike. Hän tapasi kansanperinne näyttelyssä Helsingissä vuonna 1937 presidentin puolison Kaisa Kallion, kansanperinteen kannattajan. Hän tapasi myös Suomen naisen oikeuksien aktivisteja.

*Olga Shehanova-Shishkova
Strindbergin gallerian avajaisissa*

Olga Shehanova-Shishkova sai oman näyttelyn Helsingin johtavaan taidegalleriaan, Strindbergin galleriaan. Näyttelyssä oli 70 maalausta – maisemia Bulgariasta ja Suomesta, kukista ja muotokuvia. Näyttelyn avajaisiin osallistui merkittävä joukko Suomen poliittista ja taiteellista eliittiä: Kaisa Kallio, pääministeri Cajander, entinen kauppaja- ja teollisuusministeri Axel Palmgren, kauppaministeri Voionmaa, opetusministeri U. Hannula, kuvanveistäjät Wäinö Aaltonen ja Meningen sekä professori Onni Okkonen. Lehtitietojen mukaan näyttely oli ennennäkemättömän menestyksellä.

Joulukuussa 1938 Suomen radio välitti Bulgarian kansanlaulukonsertin, jossa Jordan Stojanov lauloi useita kansalauluja ja Olga Shehanova säesti pianolla ja seuraavana päivänä he esittivät lähes saman ohjelmiston Konservatorion pienessä salissa.

Keväällä 1938 Shehanovalla oli näyttely Tampereella ja myöhemmin Viipurissa. Seuraavana vuonna oli Porin vuoro. Porin ja Satakunnan lehdistö antoi erittäin mairittelevan lausunnon näyttelystä ja hänen maalauksensa ”Nainen violetissa/the Lady in Violet” (tunnetaan myös nimellä ”Isoäidin mekko”) ostettiin Porin taidemuseoon, ja se on nähtävillä nykyään Satakunnan Museossa Porissa.

Marraskuussa 1939 päättyi Georgi Shishkovin diplomaattinen toimeksianto Helsingissä ja perhe jätti Baltian maat, mutta piti yhteyttä ystäviin aina 70-luvulle saakka.

Olga Shehanova-Shishkova kävi Suomessa vielä vuonna 1970 ja maalasi silloinkin maisemia niin Perttulasta kuin Helsingin kupeeltakin.

Hän kuoli Sofiassa marraskuun 10 päivänä 1978. Kuolemansa jälkeen Georgi Shishkov lahjoitti 162 maalausta, flyygelin ja kolme albumia Nikola Marinovin taidegalleriaan Targovishtessa.

Mikki Lehessalo

Tässä olen käsitellyt pääasiassa taitelijan Suomeen liittyviä tapahtumia.

Lähteenä käytetty Georgeta Nazarska, Aneliya Nikolaeva ja Martin Ivanovin teosta:
The Lady in Violet, 2019

Kuukausitapaamiset jatkuvat vuonna 2020 alkaen **maaliskuun 5. päivä** klo 17.00 ravintola Casa Largossa, Asema-aukio 2, Helsinki (Sokoksen talo). Pöydän tunnistaa

Bulgarian lipusta

Uuden oppaan lähtö Bulgariaan on tutkimusmatka

Bulgarian matkailun ekspertti, **Johanna Santala** kävi alustamassa seuran matkailuillassa lokakuun alussa. Johanna toimii Päivölän opistossa matkailun linjajohtajana.

Bulgariasta ei ole yhtä ainoaa totuutta. Keskustelemalla me rikastutamme toisiamme. Monilla Bulgarian ystäville ja vannoutuneilla Bulgarian kävijöillä on ollut valtavia ennakkoluuloja Bulgariasta ennen kuin he ovat itse käyneet Bulgariassa, tavanneet bulgarialaisia, kaivautuneet Mustanmeren hiekkaan, maistelleet bulgarialaisia ruokia ja vaeltaneet nähtävyyksillä pää täynnä ahaa-elämyksiä. Katsotaan, mitä Johanna kertoi suhteestaan Bulgariaan.

Opasura alkoi vuonna 2007 Bulgariasta. Paikka osoitettiin hänelle, hän ei varsinaisesti hakenut Bulgariaan. Bulgarian maaimago syntyy uutisista, ihmisten kanssa käydyistä keskusteluista ja omista matkakokemuksista. Imago ei kaikilta osin vastaa sitä, kuinka mielettömän hieno maa Bulgaria on. Nykyään jaan opaskoulutuksessa kokemuksiani tuleville oppaille, Johanna kertoo.

Kohde-esittelyn haaste on näyttää muuta kuin mitä ennakoasenteet edustavat. Kaikille tulee Bulgariasta ensimmäisenä mieleen Sunny Beach, Nessebar ja turistikylät. Turisteille tehty muovinen Bulgaria ei edusta koko maata. Perehtynyt opas

esittelee aitoa alkuperäistä Bulgariaa. Itse tutustuin upeisiin paikkoihin seuraamalla, mihin paikalliset menevät, Johanna paljastaa.

Johanna on kiertänyt Bulgariassa paljon autolla. Valmismatkalle lähtijälle tehdään nykypäivänä mahdollisimman paljon valmiiksi. Paikkoihin tutustutaan huolella etukäteen, kartoitetaan palvelut, ladataan appiin ruokailuvinkkejä ja suosituksia ravintoloista. Hotellipäivystys on lähes päivittäin. Retkille valmistaudutaan tekemällä kovasti ennakkotyötä. Retkellä oloaika käytetään tehokkaaseen opastamiseen.

Bulgarialaisissa on paljon sielunveljeyttä suomalaisten kanssa. Bulgarialle ominainen tunnelma löytyy lomakeskusten ulkopuolelta. Sen tähden hyvät matkanjärjestäjät tekevät monipuolisen ja runsaan retkiohjelman, joka innostaa tutustumaan Bulgariaan laajemmin: Kivinen metsä Varnan ulkopuolella, Sozopol, Veliko Tarnovo, Plovdiv jne, Johanna luettelee varmoja vetonauloja.

Johannan alustuksen tarkastelujakso on kymmenen vuotta (2007-2017). Tuohon aikaan mahtuu paljon ihania hetkiä, upeita kohtaamisia ja positiivisia yllätyksiä Bulgariassa. Mutta mahtuu siihen myös vähemmän onnellisia tapauksia. Kolme suomalaista on palannut kotimaahan sinkkiarkussa; muutama on myöhästynyt paluulennolta ja pari on joutunut rauhoittumaan paikalliselle hullujen huoneelle ennen kuin on voitu päästää lentokoneeseen. Kokemuksia summatessa ollaan kuulemma reilusti plussalla. Bulgaria osaa yllättää makeasti ja lähtemättömästi, kun lähtee lomalle avoimin ja ennakkoluulottomin mielin, Johanna toteaa.

Johannan esityksestä kuultaa aito ystävyys, Bulgarian lämpö ja laaja perehtyneisyys. Opiskelijoita ajatellen tällainen opettaja on ihanteellinen: Asialleen omistautunut, valtavan positiivinen, aurinkoinen ja kaikkea muuta kuin paperinmakuinen. Johanna kertoi omista kokemuksistaan ja suhteestaan Bulgariaan. Siihen ei muistiinpanoja tarvita. Kiitos Johanna!

Tapani Salonen

Mysteerikuoro Helsingissä

Torstaina 17.10.2019 oli jo etukäteen kovasti mainostettu nautinnollinen ilta teatteri Savoysa, kun saimme kuulla the Mystery of the Bulgarian Voices –kuoron esityksistä. Odotukset olivat korkealla.

Myös nimellä Le Mystère des Voix Bulgares -nimellä esiintyvän kuoron ainutlaatuista äänimaailmaa täydentää erikoisvieraana nähtävä australialaismuusikko Lisa Gerrard, joka tunnetaan mm. Dead Can Dance -yhtyeen perustajajäsenenä. Konsertin keskiössä on ihmisäänen moniulotteisuus, joka vie kuulijansa voimakkaasti tunteisiin resonoivalle matkalle.

Kuoron ja Gerrardin yhteislevytys ”BooCheeMish” julkaistiin toukokuussa 2018. 22-päistä kuoroa Helsingissä johtaa säveltäjä-sovittaja, professori Dora Hristova. Konserteissa kuoroa säestää bulgarialainen kvartetti.

”Bulgarian kuoroista ja lauluryhmistä on olemassa enää 8–10 prosenttia”, Hristova sanoo surullisena. Siksi hekin konsertoivat enää pääasiassa ulkomailla.

Kuulostaa kieltämättä pahalta, sillä Bulgarialla on todella pitkä ja kunniakas lauluperinne. Lauluissa kuuluu 500-vuotisen turkkilaisvallan perintö, mutta juuret vievät siitä vielä Bysanttiin ja aina traakialaisiin ja slaavilaisiin heimoihin asti. Bulgarian sijainti slaavilaisen kulttuurin ja antiikin vaikutteiden välissä kuuluu musiikissa.

Vaikka kuoro esittää nykyäänkin sävellettyä, modernia kuoromusiikkia, kaiken perustana on silti perinteinen bulgarialainen kansanlaulu ja äänenmuodostustapa.

Maan länsiosissa laulu on kaksiäänistä, mutta idässä se muuttuu yksiääniseksi. Kun lännessä käytetään nasaalia lauluefektinä, pohjoisessa laulu on paljon heleämpää.

Lauluissa on maantieteestä riippuen paljon myös erityisiä koristeita, kiljahduksia tai vibratoa, joka voi olla hyvinkin laajaa.

Laulu kuulostaa välillä häkellyttävän voimakkaalta, jopa raa'alta. Mutta Dora Hristovan mukaan tekniikka on täysin luonnollista. Se on jotain, mitä ei sanoin voi oikein selittää.

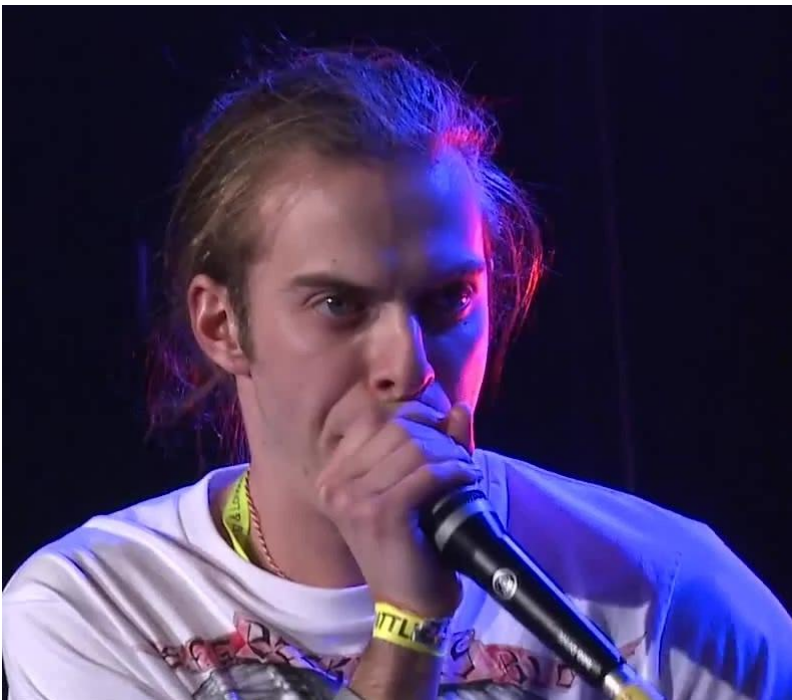
”Minä yritän selittää itselleni, että ääni tuotetaan kurkunpäässä ja syvällä kurkussa, jossa lihasten täytyy olla todella, todella vahvat.”

Tämä erityinen laulutyylipystyi Hristovan mukaan säilymään vain Bulgarian maaseudulla. ”Vielä keskiajalla kaikki lauloivat näin, mutta sitten keksittiin bel canto, ja siitä tuli muotia Länsi-Euroopassa.”

Hristovan mukaan hänen kuoronsa 24 laulajalla on kaikilla erilainen äänenväri, sillä he tulevat eri puolilta maata. ”Kuoron sointi on kuin yksi värikäs kukkakimppu.”

Konsertin suhteen Dora Hristova paljastaa, että vierailevien solistien lisäksi ohjelmassa on myös instrumentaalimusiikkia.

Mutta tätä ei arvaisi: lavalle astuu beat-boxaaja. ”Näemme, mihin kaikkeen ihmisääni kykeneekään. Pidän hänestä, koska hän laulaa vatsallaan. Mieti, ääni ei

tule kurkunpäästä vaan vatsasta!” Hristova nauraa.

Beat-boxaaja Skiller

Kuoroa olisi kuunnellut vaikka kuinka, mutta minulle Lisa Gerradin mukana olo ei tuonut mitään lisäarvoa, beat-boxaaja Alexander Deyanov – Skiller kylläkin. Kaiken kaikkiaan jäi hyvä maku suuhun.

Mikki Lehessalo

Lähde: HS nettiversio 17.10.2019 Mari Koppinen

Elämäni seikkailu – yli 1100 kilometriä moottoripyörällä Bulgariassa

Pressimatka (järjestäjä Rosetta Moto Tours)

Minä koin Bulgariassa elämäni seikkailun. En tiedä, löydätkö sanoja sen kuvailemiseen. Se oli matka Bulgarian kauneimpiin maisemiin, historiaan, lähes hylättyihin kyliin, kirkkoihin, jotka saivat Jumalaan uskomattoman melkein itkemään, auringonkukkapelloille, päihtymään viinistä ja kauneudesta, adrenaliinipiikkeihin, hikoilemaan kuin possu 37 asteessa kaikki ajokamat päällä, bulgarialaiseen vieraanvaraisuuteen. Se oli seikkailu, jonka toistaisin koska tahansa uudelleen, vaikka sulaisin kypärän sisälle. Matka kesti kolme päivää ja kaksi yötä, se vei vuorille ja päättyi Mustanmeren rannalle, jossa istuin hiekalle ajokamat päällä kaikki lihakset hellänä, mutta illallisen jälkeen olin valmis vetämään vermeet taas päälle.

En tiedä, onko minulla sanoja kuvaamaan kokemaani. Jotain tässä matkassa oli sellaista, että se kosketti sisintäni enemmän, kuin olisin koskaan voinut kuvitella. Minulla ei oikeastaan ollut odotuksia, en tiennyt, mitä kohtaan, mutta Bulgaria ja bulgarialaiset ihmiset sulattivat minut täysin.

Ollakseni rehellinen kerron, että olin lähtiessäni vähän peloissani. En ole ollut moottoripyörän selässä kuin silloin, kun ajoin itse kortin. Toki oma Vespani on moottoripyörän tehoinen, mutta siis nyt en puhu lälläripyörästä vaan ihan niistä, jotka kaikkien suussa ansaitsevat moottoripyörän nimen. Mutta olen yllytyshullu. Jos saan tilaisuuden hypätä pyörän kyytiin ja nähdä jotain maata uudesta kulmasta, toki sen teen, vaikka se tuntuisi vähän liiankin jännittävältä. Kyllä itseni ylittäminen, omien mukavuusrajojen kokeileminen, oli ehdottomasti yksi tärkeimmistä aneista. Mutta matkan varrelle osui niin paljon kohokohtia, etten tiedä, mistä aloittaisin.

Pari sanaa maisemista

Lähdimme Varnasta alkuun moottoritietä. Luulot pois pimusta, ajattelin. Eiväthän moottoriteiden varret ole kauniita missään. Eivät edes Bulgariassa, paitsi silloin kun siniset laventelipellot hehkuivat muuten aika mitäänsanomattomassa maisemassa. Mutta kun lähdimme pienemmille teille, saattoi tien toinen puoli olla kullankeltainen kypsästä heinästä ja toinen kuin rannaton meri vihreää maissipeltoa. Vuoristossa tuntui, kuin molemmin puolin olisi lähinnä tiheä viidakko. Vuorten eteläpuolella auringonkukat hymyilivät vastaan ajelevalle, ja pohjoispuolella pelloissa vilahteli lähinnä satunnaista keltaista. Viinimaassa toki myös viiniviljelmät toivat oman lisänsä kauneuteen.

Bulgariassa maiseman kauneus on nimenomaan luonnossa. Kun tullaan kyliin, ei arkkitehtuuri ole se, mikä läpikulkijaa vakuuttaisi. Jokaisessa kylässä on pieni aukio ja aukiolla patsas yleensä jonkun merkittävän henkilön kunniaksi. Sovjet-tyyli näkyy, mutta ei suinkaan ole ainoa. Talot ovat neuvostokerrostaloja lukuun ottamatta matalia omakotitalojen rivejä. Mutta vaikka talot olisivat vaatimattomia, niitä näkyi usein ympäröivän kaunis puutarha tai ainakin kukkaloisto.

Minä ihastuin kattohaikaroihin ja niiden valtaviin pesiin kylänraiteilla. Pesät nököttävät lyhtypylväiden nokassa. Linnut eivät tunnu ihmiselämästä välittävän. Rekat saattavat jyrätä alta, mutta haikaraperhe ei välitä.

Myös rakennettua kauneutta

Vaikka idea on ajaa moottoripyörällä, ei koko ajan olla tien päällä. Reittejä suunnitellaan aina osallistujien mukaan, mutta niissä on aina mukana kulttuuria ja historiaa. Bulgariassa on menossa paljon konservointitöitä, vanhaa yritetään

herättää uudelleen henkiin. Raunioista nousee replikoita. Ne avaavat hyvin Bulgarian muinaista suuruutta.

Minun kohokohtani: lähes autiot kylät

Bulgariasta on muutettu paljon ulkomaille viime vuosikymmenten aikana. Siellä on samaan aikaan ollut voimakas muuttoliike maalta ja pikkukylistä kaupunkeihin. Parin tuhannen asukkaan kylät voivat nykyään olla muutaman kymmenen ihmisen koteja. Ja kun sellaiseen tulee kahden ison moottoripyörän kanssa, kiinnittää takuulla huomiota – jos joku niistä muutamasta ihmisestä sattuu olemaan ulkona.

Näissä kylissä aika on pysähtynyt jonnekin vuosikymmenten taakse. Suurin osa rakennuksista on alkuperäiskunnossa, ja aika todella on tehnyt tehtävänsä. Mutta sitten on niitä, joista pidetään huolta ja joissa edelleen asutaan. Vaikka kylissä elämä on epäilemättä vaatimatonta, on käsittämätöntä nähdä, miten kivistä rakennettujen talojen rakennusmateriaalina on käytetty marmoria ja graniittia. Ne ovat olleet kiviä siinä missä muutkin.

Yhdessä tällaisista kylistä pääsin käymään kirkkoon, jolla on uskomaton historia. Ulkoa se ei juuri kirkolta näytä. Ei ole taivasiin kurottelevaa tornia. Kirkko piti rakentaa viikossa, öisin. Hallinto ei muuta sallinut. Vaikka en itse usko, tällaisiin paikkoihin sisään astuminen saa tuntemaan silti paljon.

Mikä on Rosetta Moto Tours?

Rosetta Moto Tours on Varnasta käsin operoiva kahden viisikymppisen bulgarialaismiehen johtama firma. Näiden miesten yhteinen ajokokemus on kymmeniä vuosia ja sydämellisyys suomalaisille vierasta. Kumpikin on tehnyt työuran ihan muissa hommissa, mutta Rosetta syntyi rakkaudesta moottoripyöräilyyn ja Bulgariaan, sen historiaan ja kulttuuriperintöön.

Heidän alkuperäinen tuotteensa on ohjatut moottoripyörämatkat joko Rosettan tai asiakkaan omilla pyörillä. Kyllähän motoristi ajaa osaa, mutta näiden kavereiden matkassa löytää parhaat tiet, kiinnostavat kohteet, hyväksi havaitut majapaikat. Näitä matkoja voi varata vaikka yhdelle hengelle tai omalle porukalle, mutta on myös ryhmämatkoja, joille ei tarvita omaa kaveria. Ajokausi on Bulgariassa pitkä, eli aika aikaisin keväällä ja myöhään syksyllä pääsee vielä tien päälle.

Minä olin kokeilemassa uutta tuotetta: moottoripyöräseikkailulle voi lähteä myös matkustajana. Vaikka minulla on kortti, en uskalla itse ajaa isoilla pyörillä. Sitten on niitäkin, joilla korttia ei ole, mutta palo päästä pyörän selkään on suuri. Kun kaikki ajokamat saa vuokrattua matkanjärjestäjältä, ei tarvitse kuin pakata muutaman päivän tavarat reppuun ja hypätä pyörän päälle, pitää kiinni ja nauttia. Ainoa vaatimus on se, että noudattaa annettuja turvallisuusohjeita. Ne ovat tiivistetysti: myötäile kuskin liikkeitä, ole kuin selkäreppu.

Ajomatkat olivat 300 – 400 kilometriä päivässä mutta ei suinkaan yhtä soittoa. Reittisuunnitelmissa ja päiväohjelmassa voidaan huomioida asiakkaan toiveita. Esimerkiksi minua varten pysähdyttiin laventelipellolle ja viiniviljelmille. Suuremmissa ryhmissä yksilöllinen palvelu on tietenkin vähän hankalampaa.

Matkat ovat puolihioidolla. Majoituspaikat on selvästi huolella valittuja: kolmen tähden paikkoja, uima-allas, hyvää ruokaa, sijainti pienissä kylissä, keskellä bulgarialaista maisemaa ja elämää. Pitkän ajopäivän jälkeen majapaikkaan tullaan niin, että ehtii pulahtaa hetkeksi altaaseen. Aina en jaksanut edes kävelyllä kylille, vaan painuin illallisen jälkeen nukkumaan.

Se oli elämys

Adventure is over and I almost cry. I have met so lovely people, seen such amazing places and sat on motorbike more than a thousand kilometres. You can't even imagine how lucky and happy I feel. Rosetta Moto Tours is managed by two gentlemen with huge .

Kirjoitin tuon omaan Facebookiini pyörämatkan päätteeksi. Pääsen takaisin noihin samoihin fiiliksiin vielä pari kuukautta myöhemmin ihan helpolla. Tunne tuli itseni ylittämistä, ihmisistä, vapauden tunteesta, yhdessäolosta, aivan mielettömistä

kirkoista, melkein hylätyistä kylistä, auringonkukkapelloista, viinistä, ruoasta, siitä tunteesta, kun ensimmäisen kerran vedin ajokamat päälle, kun kävin illalla umpiväsyneenä nukkumaan, seikkailun tunteesta, laventelipelloista, hiljaisista kylänraiteista, kattohaikaran pesistä, hetkistä uima-altaalla ajopäivän jälkeen, mereen juoksemisesta, kun 1100 kilometriä oli takana. Kun kirjoitan tätä, melkein itken taas. Tämä reissu upposi syvälle.

Ei matka pelkkää nautintoa ollut. Kun lämpöasteita on lähemmäs neljäkymmentä ja päällä on ajokamat, on turha haaveilla hehkeänä olemisesta. Ymmärtänet, miksi kuvia minusta ei oikein ole. Kun keho ei ole tottunut istumaan paikallaan jalat harallaan, puutui milloin pyly, milloin jokin muu ruumiinosa, mutta kun tauoilla vähän venytteli, johan istui seuraavat sata kilometriä taas. Mutta yhtään sekuntia en vaihtaisi pois.

Rakkaudella,

Annika, The Best Passenger in the World (kannan saamaani kunniaininintaa ylpeydellä)

Jos haluat olla maailman toiseksi paras matkustaja tai lähteä ajelemaan itse, löydät Rosetta Moto Toursin täältä sekä Facebookista ja Instagramista. Matkustajamatkat eivät ole vielä nettisivuilla, mutta saat niistä lisätietoa laittamalla viestiä (englanniksi). Mikäli asioit mieluummin ensin suomeksi, ota yhteyttä zhenya.ivanova@ipark.com. *Annika/Travelloverblog.fi*

***

Maija Boshkov ja Kari Helaseppä laskivat kukat Kaartin muistomerkillle Gorni Dubnikin taistelun muistopäivänä 24.10.2019 pääesikunnan pihalla

Bulgarialaisia makumuistoja verestämään

Helsingin ruokamessuilla sain maistaa munakoisopyreetä, joka ei ollut ylimakeaa eikä ankean muusimaista, jollaisiin viime vuosina on törmännyt. Ainesosatkin tuntuivat hampaissa melkein kuin kotitekoisessa. Vieressä oli lutenitsaa, jossa maistui paahdettujen paprikoiden savuaroimi ja mukavanmakuista ajvaria. Kolme purkkia vitosella oli tarjous ja nuo kolme valitsin maisteltuani eri vaihtoehtoja.

Kotona paremmilla laseilla syynäsin purkkeja tarkemmin. Kaikissa ilmoitettiin alkuperämaaksi Bulgaria, Deroni-merkkisissä lutenitsassa ja ajvarissa kaupungitkin: Stara Zagora ja Haskovo. Hienoa, vuosiin en ole löytänyt suomalaiskaupoista muuta bulgariaalaista syötävää kuin auringonkukan siemenet!

Messuosasto oli Euro-East Oy:n, useista Itä-Euroopan maista elintarvikkeita tuovan tukkuliikkeen. Markkinointiasistentti **Kaisa Juurinen** yhtiöstä kertoo, että bulgarialaisyritys **Deronin** tuotteita Euro-East on tuonut vuodesta 2017 ja saksalaisyritys **Dovganin** bulgarialaistuotteita vuodesta 2016. Dovganilta on jo mainitun munakoisopyreen lisäksi myynnissä munakoisoa sekä tomaatti- että chilikastikkeissa, kesäkurpitsaa sekä pyreenä että chilikastikkeessa, grillattua paprikaa ja adjikaa. Saksalaisyritys **Steinhauerilta** on bulgarialaisvalmisteista letshoa.

– Tuotteet valmistetaan kauden parhaista kasviksista ilman säilöntä- tai lisäaineita, aivan kuin kotona. Aito maku on tärkeää, kuten Kaisa Juurinen sanoo.

Kuva ja resepti Euro-Eastin sivujen reseptiosiota: 1 prk (530 g) [Dovgan munakoisoa chilikastikkeessa](#), vaaleaa leipää viipaleina, nippu minttua, fetajuustoa. 1. Paista leipäviipaleet öljyssä rapeiksi. 2. Levitä leiville munakoiso ja viimeistele silputulla mintulla ja fetajuustomurusilla. Halutessasi voit lämmittää munakoisokastikkeen ennen leiville levittämistä.

Euro-Eastilla on hyvät verkkosivut, joilla voi käydä lukemassa lisää tuotteista. Tuotteiden jälleenmyyjiksi ilmoitetaan K-kaupat, S-kaupat, Tokmannit ja Puuilot. Lähimmästä City Marketista löysin useita tuotteita, lähi S-marketissani ei ollut mitään, mutta ainahan voi ehdottaa myymälälle tilaamista. Ja em. liikkeiden verkkokaupoista näyttää tuotteita löytyvän.

Ritva Särkisilta

Lapsi- ja nuorisokuoro Katajanmarjat

Porilainen musiikinlehtori Reijo Lepistö perusti Katajanmarjat vuonna 1975. Hän johti kuoroa vuoteen 1991 saakka, jolloin kansainvälisen yhteistyön tuloksena bulgarialainen Vassilevin pariskunta saapui Suomeen. Vuodesta 1991 kuoron taiteellisena kouluttajana on toiminut diplomikuoronjohtaja Ognian Vassilev. Hän johti kuoroa vuoteen 2001 saakka, tänä aikana Mira Vassilev toimi varajohtajana ja säestäjänä. Syksystä 2001 lähtien Katajanmarjoja on johtanut musiikkipedagogi Mira Vassilev. Repetiittorina tällä hetkellä toimii Leena Marila. Katajanmarjat on Sulasolin Nuorten Kuoroliiton jäsen.

Lapsi- ja nuorisokuoro Katajanmarjoissa on mukana yli 7-vuotiaita tyttöjä ja poikia. Katajanmarjat on laulukoulu, joka koostuu kolmesta kuorosta: varsinaisesta esiintymiskuorosta, opetuskuoro Vihermarjoista sekä nuorisokamarikuoro Balanssista. Katajanmarjoissa toimii myös pienryhmä Marjat ja tiernapoika-ryhmiä.

Kuoroharrastus on tärkeä monille lapsille ja nuorille. Kuorosta syntyy ystävyssuhteita samanhenkisten kanssa, itsetunto vahvistuu ja lapset saavat kokea positiivisia ja riemullisia hetkiä esiintymislavalla. Musiikkiharrastus pitää lapset ja nuoret oikealla tiellä ja auttaa elämässä eteenpäin. Kuoromme tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua sekä tuottaa korkeatasoista kuoromusiikkia yleisön ja laulajien itsensä iloksi sekä paikallisen kulttuurin kohottamiseksi.

Esiintymisiä, kilpailuja ja menestystä

Katajanmarjat on osallistunut menestyksekkäästi monille kansainvälisille laulufestivaaleille sekä kotimaan kuoromusiikkitapahtumiin. Aktiivisesta toiminnastaan runsaasti huomiota saanut Lapsi- ja nuorisokuoro Katajanmarjat konsertoi ja esiintyy vuosittain useita kertoja niin kotipaikkakunnallaan Porissa kuin myös muualla Suomessa. Katajanmarjojen omia vuosittaisia konsertteja ovat Lauluja Luonnosta ja Energiaa! -kevätkonsertit, Joulumarjat- ja Juhlavat Joulukonsertit. Kuoro osallistuu aktiivisesti Sulasolin järjestämiin tapahtumiin ja konsertteihin.

Levytyksiä kuorolla on seitsemän, joista viimeisin, Joulumarjat, vuodelta 2016.

Katajanmarjat myös esiintyvät suomalaista kuoromusiikkia esittelevällä Suomalaiset kuorot 2018 -kokoelmalevyllä.

Katajanmarjat esittävät kappaleensa aina alkuperäiskielellä. Mukaan mahtuu monen tyylistä ja monen kielisiä kappaleita. Esityskielinä on käytetty mm. englantia, saksaa, ranskaa, puolaa ja bulgariaa.

Kuoro on vuosien aikana ollut mukana erilaisissa musiikkiteatteriproduktioissa, mm. Lumikki ja seitsemän kääpiötä ja Hölmöläiset-tv-sarja. Kuoro on tehnyt yhteistyötä myös Palmgren-konservatorion kanssa. Porin Oopperan kanssa yhteistyössä on tehty mm. musiikkisatu "Hoggelboggelnurinkurinberg", Taikahuilu, Carmen sekä Matilda ja Nikolai. Yhteistyötä on tehty myös Yö-yhtyeen kanssa, jonka Loisto-levyllä Katajanmarjat on mukana mm. levyn nimikkokappaleessa. Keväällä 2011 Katajanmarjat otti osaa Tid och Energy -musikaaliin, joka esitettiin Porin Promenadi-salissa. Joulukuussa 2013 kuoro sai kunnian olla mukana esittämässä yhteistyössä Keski-Porin kirkon ja Porin Filharmonisen kuoron kanssa Juhani Haapasalon tilauskantaa "Iloitse tytär Siion" Keski-Porin kirkon 150-vuotisjuhlan kunniaksi. Vuonna 2016 Katajanmarjat teki yhteistyötä kaarinalaisten KaMu-kuorojen kanssa, joiden kanssa järjestettiin yhteiset joulukonsertit Porissa ja Kaarinassa. Tulevana kesänä kuorolla on esiintymisiä SuomiAreena-tapahtuman tilaisuuksissa. Perinteisten joulukonserttien rinnalla kuoro osallistuu loppuvuodesta Raskasta Joulua -kiertueeseen Porissa.

Vuonna 2020 Katajanmarjat juhlii 45-vuotista taivaltaan. Suunnitelmissa on jo mahtavat juhlakonsertit!

Kotimaisilta lavoilta maailmalle

Kotimaan lisäksi Katajanmarjat tekee säännöllisesti konserttimatkoja myös ulkomaille.

Katajanmarjojen korkeatasoisesta esiintymisestä on saatu nauttia mm. Ranskassa, Tšekkoslovakiassa, Puolassa, Bulgariassa, Kreikassa ja Norjassa.

Vuonna 1992 kuoro palkittiin kansainvälisillä kuorofestivaaleilla Kreikan Larissassa.

Vuonna 2004 kuoro osallistui kuoro-olympialaisiin Bremenissä, Saksassa. Kesällä

2005 Katajanmarjat palkittiin Tampereen Sävelen korkeatasoisessa kuorokilpailussa hopeisella leimalla. Katajanmarjat on osallistunut menestyksekkäästi myös kansainvälisiin kuorofestivaaleihin: syksyllä 2006 Maltalla, keväällä 2009 Venetsiassa ja marraskuussa 2012 Prahassa.

Katajanmarjat Harmanlissa

Kuoron viimeisin voitto on vuodelta 2015 Bulgarian Balchikissa järjestetystä kansainvälisessä Chernomorski Zvutsi –kuorokilpailussa saatu pääpalkinto sekä "Euroopan tulevaisuus" –diplomi. Kuoro matkasi myös kesällä 2018 Bulgariaan ja osallistui kansainväliseen Harmonia-festivaaliin konserttien kolmessa eri kaupungissa. Matkoja Bulgariaan on odotettu aina innolla. Kuorolaiset ovat halunneet tutustua kuoronjohtajiensa kotimaahan. Jos esitetään kysymys, lähdetäänkö Bulgariaan, niin kuorolaiset luultavimmin vastaisivat: Joko lähdetään?!

Katajanmarjojen Joulumarjat- levyä ja Suomalaisten kuorot 2018 -kokoelmalevyä on mahdollisuus tilata suoraan kuorolta. Joulumarjat-levyn hinta 10 euroa ja Suomalaiset kuorot 2018 -levyn 15 euroa, hintoihin lisätään postituskulut 8 euroa (Suomessa). Tilaukset osoitteeseen katajanmarjat.kuoro@gmail.com

*teksti Laura Antila
Kuva Sirkku Koskinen*

Olemme taas mukana Matka20-messuilla,
osasto **7ny28**

Aukioloajat: perjantaina 17.1. klo 10-19,
lauantaina 18.1. klo 10-18 ja sunnuntaina 19.1.
klo 10-18.

Tule tervehtimään !!

Hallitus

Pochivka-monumentti

Varnan Bulgaria-Neuvostoliitto ystävyyspuiston monumentti, joka tunnetaan paremmin Pochivka-monumenttina, on kohonnut vaikuttavana Varnan yläpuolelle yli 40 vuoden ajan vuodesta 1978, 23 metrin korkeuteen ja 48 metrin levyisenä. Valtavasta muistomerkistä on tullut menneen aikakauden symboli. Se rakennettiin sosialismin vuosina symboloimaan Venäjän ja Bulgarian välisiä lämpimiä suhteita.

Maan yläpuolelle nouseva ei kuitenkaan ole kaikkea sitä, mikä rakennettiin paikalle tuolloin. Maan alla on valtava tunneleiden sokkelo, joka ulottuu useille tasoille. Monumentti on vain maanalaisten tilojen, kuten pommisuoja ja muiden hallien, huippu. Kummun sisällä on jopa kenttäsairaala. Ryhmä harrastajia, joka halusi nähdä tarkkaan kaikki nämä pinnan alle piilotetut salaisuudet, pääsi sairaalan tiloihin ja tallensi ne valokuviiin.

Sairaalan sisäänkäynti löytyy yhdestä puistoalueen kujista. Tietysti paikalla on massiivinen rautaovi pääsyn estämiseksi. Tutkijoilla on kuitenkin edelleen mahdollisuus mennä sisään.

Sairaalahuoneita

kävelemään pimeiden ja kylmien vankityrmien läpi.

Muistomerkin perustan alle rakennetun pommisuojaan kapasiteetti on 1800. Osa siitä sopeutettiin kenttäsairaalaan. Paikkaa pidettiin tärkeänä strategisena kohteena, jos kylmän sodan aikana hyökättäisiin kaupunkiin. Kaupunkilegendat kertovat useista tasoista, joilla oli aikansa edistynein lääketieteellinen tekniikka. Nykyään mäen ympärillä olevat sisäänkäynnit ja akselit osoittavat, että tarinat ovat totta, sanoo Plamen Stefanov, yksi niistä, jotka onnistuivat

Kenttäsairaalassa oli karanteenitilat, leikkausosasto, saniteettitilat, ilmanvaihtolaitteet ja paljon muuta. Lyhyen kävelymatkan jälkeen mäen ympäri on selvää, että

evakuointiakselit sijaitsevat useilla tasoilla, mikä todistaa ainakin yhden tason olemassaolon sairaalan alapuolella, Stefanov sanoi. Hän lisäsi, että Varnan lähellä sijaitsevien evakuointi- ja viestitunnelien uskotaan yhdistävän muistomerkin alla olevat sotilaalliset muodostelmat pommisuojiin lähellä Meripuutarhaan, Varnan kunnantalon ja muita kaupungin strategisia rakennuksia. Tähän mennessä yksi osa tunneleista on tuhoutunut rakentamisen aikana ja toinen osa on tulvinut. Jotkut ovat kuitenkin edelleen käytettävissä.

Paikkaa, johon monumentti pystytettiin, ei valittu sattumanvaraisesti. 110 metrin

korkeudessa merenpinnan yläpuolella

Turna Tepe, johon muistomerkki

pystytettiin, oli fasismin ja kapitalismin vastaisten taistelijoiden "Veljen kukkula".

Lisäksi Venäjän armeijan päämaja sijaitsi historiallisella kukkulalla Venäjän ja Turkin sodan aikana.

Eräs säilynyt tunneli

Rakennelman työ kaivauksineen aloitettiin vuonna 1974 . Neljän vuoden kuluessa yli 10 000 tonnia betonia ja 1000 tonnia raudoitusta on kaadettu 27 000 ihmisen työvoiman avulla. 301 askelta vie valtavaan rakennelmaan. Rakentamisen jälkeen muistomerkkiä valaisee 180 kohdevaloa. Kaaren alla olevassa pronssikuutiassa on ikuinen tuli, joka palaa ympäri vuorokauden. Mäen rinteitä on metsitetty 20 000 koristepuulla ja pensaalla.

Projektin veistokset ovat Evgeni Bramov ja Alyosha Kafedzhiyski, jotka yhdessä arkkitehti Kamen Goranovin kanssa suunnittelivat monumentin veistoksellisen kokonaisuuden. Se sisältää yhteensä 7 ihmishahmoa, joiden korkeus on yli 11 metriä. Yksi siipi kuvaa äitejä tervehtimässä Neuvostoliiton sotilaita, jotka olivat edustettuna muistomerkin toisessa siivessä. Monumentin keskellä on isoin kirjaimin viesti "Ystävyys vuosisataista aina". Monumentti toimi sellaisenaan vuoteen 1989, jolloin sosialistinen hallinto päättyi.

Viime vuosina on syntynyt ideoita monumentin muuttamiseksi taidekeskukseksi. Tätä varten rahoitusta eri ohjelmille haettiin epäonnistuneesti. Lämpiminä kuukausina portaat ja avoimet alueet toimivat harjoittelupaikkana sadoille Varnan kansalaisille.

Mikki Lehessalo

Lähde Moreto.net/sarjasta unohdettu Varna

SUOMI-BULGARIA-SEURA r.y.

PL 37, 00501 Helsinki

Puheenjohtaja Tapani Salonen, Lepolantie 34, 00660 Helsinki,

GSM 050 573 7717

Sihteeri Maija Boshkov, GSM 0400 445481,

e-mail: maija.boshkov@outlook.com

TURUN BULGARIA-SEURA

Puheenjohtaja Taisto Salminen, Raadinkatu 1 B 56, 20750 Turku.

GSM 041-539 6659 e-mail: turunbgseura@gmail.com

Sihteeri Eija Liljestrand, GSM 041 544 6477, e-mail: eija.liljestrand@netti.fi

SUOMI-BULGARIA-SEURAN PORIN OSASTO

Puheenjohtaja Ali Poskiparta, Palomäentie 7, 29600 Noormarkku,

GSM 050 5573580, e-mail: ali.poskiparta@wm-plast.fi

Sihteeri Tuula Poskiparta, Palomäentie 7, 29600 Noormarkku,

GSM 040 722 0034, e-mail: tuula.poskiparta@hotmail.com

SUOMI-BULGARIA-SEURAN VALKEAKOSKEN OSASTO

Puheenjohtaja Jouni Rantanen Otvakuja 4 37630 Valkeakoski ,

GSM 040 7587229, e-mail: jouni.rantanen.jr@gmail.com

Sihteeri Anu Talvitie Otvakuja 4 37630 Valkeakoski, GSM 040 8483036

SUOMI-BULGARIA-SEURAN KEMIN SEUDUN OSASTO

Puheenjohtaja Mauri Tuomivaara, Kauppakatu 13 A 24, 94100 Kemi

puh. (016) 254 678, GSM 040 529 8103, e-mail: juhani.vaara@pp.inet.fi

Sihteeri Aila Svanberg, Mahlasaarentie 5, 94400 Keminmaa

GSM 040 7298 774, e-mail: aila.svanberg@pp.inet.fi

SUOMI-BULGARIA-SEURAN NOKIAN OSASTO

Puheenjohtaja Mauri Könönen, Kirjavaisenkatu 13 G 96, 33560 Tampere

GSM 050 523 205